

Täysistunto

Torstai 7.3.2019 klo 16.02—20.58

2.4. Suullinen kysymys Suomen kansalaisuuden menettämisestä kansallisen turvallisuuden nojalla (Kari Kulmala sin)

Suullinen kysymys SKT 285/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Tähän oli vielä yksi kysymys. — Sininen eduskuntaryhmä, edustaja Kulmala.

Keskustelu

16.27 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Isisin aika alkaa olla todellakin ohi, kuten ministeri kertoi. Terroristit on ajettu heidän valtaamiltaan alueilta.

Kansainväliset mediat ovat haastatelleet suomalaista Sannaa, joka on ollut neljä vuotta lapsineen Isisin matkassa Lähi-idässä. Sanna haluaisi nyt palata Suomeen. Nykyhallitus on viemässä läpi lakia, joka mahdollistaa Suomen kansalaisuuden poistamisen terrorismirikokseen syyllistyneeltä kaksoiskansalaiselta. Suomeen takaisin haluavalta Isisin taistelijalta kansalaisuus voitaisiin näin ollen viedä, jos hänellä on toinenkin kansalaisuus. Ilman kansalaisuuttahan ketään ei voi jättää.

Sinisten mielestä tulevaisuudessa kansalaisuuden menettämisen pitäisi olla mahdollista myös kansallisen turvallisuuden vaarantamisen nojalla laajemmassa merkityksessä. Jos esimerkiksi aikuinen ihminen päättää lähteä terroristien mukaan, hän on tehnyt ratkaisun, josta ei ole paluuta Suomeen. Kysynkin arvoisalta ministeriltä: mitä mieltä olette siitä, pitäisikö lakia todellakin muuttaa niin, että yleisesti kansallista turvallisuutta vaarantavat teot voivat merkitä niin kansalaisuuden poistoa kuin maahantulokieltoa Suomeen?

16.28 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti erityisesti näin vakavassa asiassa sääntelyn täytyy olla tarkkarajaista, eli yleissäännöstä ei voi säätää, mutta kyllä minun oikeustajuani sinänsä vastaisi se, että jos aikuinen tietoisena liittyy terroristijärjestön riveihin ja käytännössä silloin palatessaan myös muodostaa uhan hyvin suurella todennäköisyydellä, niin tällaisessa tilanteessa kansalaisuuttakin voitaisiin tarkastella. Kuten sanottu, meidän on tärkeätä tietysti oikeusvaltiossa toimia perustuslain ja myöskin eurooppalaisen kansalaisuussopimuksen pohjalta, ja tarkastelemme nyt tässä kontekstissa, voitaisiinko Suomessa tulevaisuudessa toimia toisin. Toki on selvää ja tärkeää myöskin se tässä tehdä selväksi, että tietysti takautuvasti ei voida tällaisia lakeja hyödyntää. Juuri sen takia olen itse sitä mieltä, että parasta on, jos nämä rikosoikeudelliset vastuut toteutuvat siellä tapahtuma-alueella kansainvälisen yhteisön toimesta, ja silloin voidaan jo rikosoikeudellisestikin käsitellä ne, joille se käsittely kuuluu. Jos näin ei tapahdu,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 172/2018 vp

niin me kyllä valvomme Suomessa jokaisen, joka tänne pyrkii takaisin, [Puhemies koputtaa] ja täällä pyritään rikosvastuu toteuttamaan.

16.29 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulijavirran hiipuminen vuoden 2015 jälkeen johtuu pelkästään Tanskan, Ruotsin ja muiden reitillä olevien maiden toimenpiteistä. Suomen hallituksen toimenpiteillä ei ole tässä mitään tekemistä. [Välihuutoja vasemmalta]

Irakin suurlähettiläs sanoi, että miksi ette käännyttäneet irakilaisia turvapaikanhakijoita rajalla, että ei Irakin hallitus olisi siitä teitä syyttänyt, mutta nyt irakilaiset ovat teidän ongelmanne, koska te ette käännyttäneet irakilaisia turvapaikanhakijoita rajalla. [Välihuutoja] Hallitus on pysynyt ihan samana vuodesta 2015, hallitus on edelleen ihan samana, ja se on kyllä todella surullista, että hallituspuolueen kansanedustajia ei kuunneltu silloin. Minä vuonna 2015 vaadin, että turvapaikanhakijat turvallisista maista tulee käännättää rajalla, ja tein myös valtiopäivätoimenpiteen asiasta. Onko meillä vielä arvopohjassa näin iso kuilu? Aiotteko te jatkaa tätä avointen rajojen politiikkaa, vai aiotteko te tehdä järkevää politiikkaa, jossa turvapaikanhakijoita [Puhemies koputtaa] ei oteta vastaan turvallisista maista? Raja on yhä auki. [Välihuutoja]

16.30 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mikäli edustaja olisi tarkkaan seurannut silloin perussuomalaisten hallituksessa ollessa sitä hyvin tarkkaa työtä, mitä tehtiin, niin tietäisitte, että sisärajatarkastusten käyttöönotto länsirajalla ei olisi vähentänyt lainkaan Suomessa turvapaikkahakemusten vastaanottamista. Kun tapasin vuosi sitten ensimmäisen kerran kollegani Ruotsissa, hän heti aluksi sanoi, että minähän pelastin teidät, kun Ruotsi otti rajatarkastukset käyttöön, koska sen jälkeen jokainen Tanskasta Ruotsiin tullut rekisteröitiin hakijaksi Ruotsissa. Heidän tilanteensa muuttui vasta siinä vaiheessa, kun Tanska vastaavasti teki samalla tavalla. Suomi on omalta osaltaan kyllä muuttanut tilannetta esimerkiksi tarkastelemalla onneksi parantunutta Irakin turvallisuustilannetta, niin että Keski-Irakista tuleva ei enää maa-arvion perusteella toissijaisista suojelua saa, jolloin ainoastaan aidosti henkilökohtaisesti vainotut, vainoa tai kidutusta paossa olevat voivat Suomesta suojelua saada. Ja totta kai tämä on vaikuttanut muun muassa siihen, että enää tänne ei Irakista ole uusia turvapaikanhakijoita kovinkaan paljon viime vuosina tullut. [Eva Biaudet: Niin kuin ei mistään muualtakaan!] Itse asiassa suurimmat ryhmät viime vuonna olivat ihan muualta.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä ministeri Soinin lisäys.

16.31 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jotta tämä käsienpesu nyt ei menisi aivan mahdottomaksi, niin käsitykseni mukaan perussuomalaisen eduskuntaryhmän pöytäkirjoista tai mistään puolue-elimien päätelmistä ei löydy mitään poikkeavaa sanontaa eikä toimenpidettä siihen, jossa te olette olleet mukana. Siitä ei pääse yhtään mihinkään. Tämä täytyy totuuden nimessä sanoa. Nyt jäljestäpäin te huutelette sitä, mitä olette itse olleet tekemässä. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

16.32 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin tuolloin eduskuntaryhmän varapuheenjohtaja ja muistan hyvin, kuinka meiltä oltiin ryhmästä erottamassa ihmisiä, jotka toivat esille maahanmuuttokriittisiä näkökohtia. Tämä on aivan selvä ja kaik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 172/2018 vp

kien muistissa. Edustaja Huhtasaari on tehnyt näistä valtiopäivätoimenpiteitä, jotka löytyvät eduskunnan asiakirjoista. Ja ministeriäitiossa ovat istuneet koko ajan samat ihmiset, niin että jos joku puhuu käsienpesusta, niin kannatan silloin peiliin katsomista.

Mutta kysyisin ministeri Orpolta: Kun totesitte, että Pauli Vahteran laskelmat eivät voi pitää paikkaansa, niin kertoisitteko yksityiskohtaisesti ne vastaavat luvut? Hän on ottanut erilaiset prosessit, asumistuet, terveydenhoidot ja muut osa-alueet. Sosiaali- ja terveysministeriö teki 2017 selvityksen, että silloin se oli noin miljardi vuodessa. Voitteko te nyt kertoa kokonaiskulut, mitä ne ovat samoilla luokituksilla? Nyt ei tule oikein vastausta sieltä ministeriäitiöstä.

16.33 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen pyytänyt valtiovarainministeriön virkamiehiä käymään läpi tämän tutkimuksen, ja ensimmäiset arviot siitä eivät ole kovinkaan mairittelevia, ja sitä ei pidetä kovinkaan tarkkana tai paikkansapitävänä. Pohjaolettamukset ovat valtiovarainministeriön virkavastuuarvion mukaan hyvinkin huteralla pohjalla, ja näyttää siltä, että sinne on laskettu kuluja, jotka eivät sinne kuuluisi. Ylipäänsä kun maahanmuutto on niin laaja käsite — se on niin laaja käsite — tällä tavalla niitä lukuja ei voi vetää yhteen. [Leena Meri: Miten ne voi?] Ja vielä pidän hieman vaarallisena sitä, että kaikki maahanmuutto pistetään samaan pakettiin ja leimataan sitä kautta ihmisiä, jotka Suomeen tulevat eri syistä, esimerkiksi tekemään töitä, [Leena Meri: Te ette vastaa!] jotka jäisivät Suomessa muuten tekemättä. Mutta kuten kerroin, oleellista on varmasti katsoa se, että budjettitaloudessa se on tällä hetkellä reilu 400 miljoonaa, mitä käytämme maahanmuuton kuluihin, ja se summa sitten taas on pienentynyt vuosi vuodelta, kun sitä silloin vuonna 15 päälle kaatunutta kriisiä on pystytty purkamaan. Tämä on oleellista, [Puhemies koputtaa] ja tällä hetkellä Suomeen ei juuri uusia tulijoita ole, [Puhemies: Aika!] eli tilanne on paljon paljon parempi. [Leena Meri: 4 000 tuli viime vuonna!]

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä yksi lisäkysymys.

16.34 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On päivän todella hyvä uutinen, että Isis ja Isisin kalifaatti Syyriassa on tulossa tiensä päähän. Tämä liittyy sekä Syyrian turvallisuuteen että koko maailman turvallisuuteen, että tällaiselle terroritoiminnalle saadaan loppu.

Tänään tuli myöskin uutinen, ensin se taisi tulla Ruotsista, että ehdotetaan tällaista kansainvälistä rikostuomioistuinta, johon ministeri viittasi. Itse ajattelen niin, että sellaisen etu olisi, että kaikki se tieto, mitä meillä on eri toimijoista, voitaisiin yhdistää näissä tutkimuksissa ja kansainvälistä yhteistyötä voitaisiin tehdä enemmän, jotta oikeat syylliset saataisiin kiinni ja heidät saataisiin tuomiolle. Olisin kysynyt vielä tarkennusta: mikä on Suomen hallituksen tarkka kanta tällaiseen kansainväliseen rikostuomioistuimeen, ja millä tavalla me voisimme sellaisen kanssa tehdä yhteistyötä? Ja tietysti, kun katsoo sitä aluetta ja siellä olevia ihmisiä, uutiset ovat kertoneet, että siellä olisi noin 3 500 lasta. Vaikka vanhemmat olisivat tehneet mitä tahansa, niin tietysti kysymys on, mikä on näiden lasten kohtalo. Pelastakaa Lapset ry ja muut ovat vedonneet heidän puolestaan. Mitä hallitus ajattelee näiden lasten kohtalosta?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 172/2018 vp

16.35 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin mitä tähän rikosvastuun toteutumiseen tulee, niin kuten totesin, se on tietysti, myös tarkemmat vastaukset edustaja Haaviston kysymyksiin, oikeusministeriöiden hallinnonalaa ja siinä on paljon kysymyksiä. Se ei varmasti ole myöskään nopea tie. Mutta turvallisuusministerien taholta todella totesimme sen, että rikosvastuun on tärkeä toteutua, ja on paras ta turvallisuutemme kannalta, jos se toteutuisi lähtöalueilta käsin eikä täällä tapahtuvalla prosessilla ja tänne matkustamisella.

Mitä tulee sitten tähän kysymykseen lapsista, joka on aivan olennainen — hyvä, että otitte sen esille — siinä tietysti on niin, että rikosvastuulla on myös ikäraja, eli lapsia siinä ei edes voida syyttää, eivätkä siellä syntyneet tai sinne pienenä viedyt tietysti ole kohtaloon valinneetkaan. Heitä käsitellään tietysti ensisijaisesti lastensuojelun menetelmien silloin, jos he Suomen viranomaisten huomaan hakeutuvat Suomen kansalaisina. Ja silloin tullaan tietysti vaikeisiin kysymyksiin myös esimerkiksi perheen kanssa pitämisen tai lastensuojeluun ottamisen kysymyksissä, mutta meidän on tärkeä osoittaa ihmisyyttä niitä pieniä lapsia kohtaan ja tehdä se mahdollisimman tasapainoisella tavalla kuitenkin varmistaen, että terroristeiksi tietoisesti lähteneet [Puhemies koputtaa] eivät turvallisuuttamme pääse vaarantamaan.

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Häkkänen, lyhyesti.

16.37 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että tässä salissa ja Suomessa ja varmaan Euroopassakin on aika laaja konsensus siitä, että Isis-taistelijoiden palaamista tulee välttää — että he eivät palaa mihinkään Euroopan maihin, varsinkaan jos he pyrkivät tulemaan takaisin taistelutehtävistä. Tätä tuskin kukaan tässäkään salissa haluaa. Siitä syystä voisi olla järkevää, että olisi kansainvälinen tuomioistuinmenettely, jossa kaikki nämä taistelualueelta palaavat henkilöt käsitellään yhdessä kansainvälisessä tuomioistuinmenettelyssä. Näin yleensä menetellään, jos on laajoja konfliktialueita, joista ihmisiä pakenee useisiin eri maihin. Tämä olisi hallittu toimintatapa. Sisäministerit ovat tänään tehneet tästä esityksen, nyt oikeusministerit pohtivat tätä. Erittäin problemaattinen, laaja kokonaisuus. [Puhemies koputtaa] Tiedämme aiemmista konflikteista, ettei tämä ole helppo asia, mutta joka tapauksessa ongelma pitää mahdollisuuksien mukaan ratkoa Suomen rajojen ulkopuolella.

Kysymyksen käsittely päättyi.